

10 GRUDNIA MIĘDZYNARODOWYM DNIEM PRAW CZŁOWIEKA

Prawa człowieka wynikają z przyrodzonej człowiekowi godności, przysługują każdemu bez względu na, między innymi, rasę, płeć, język, wyznanie, przekonania polityczne, pochodzenie narodowe i społeczne, majątek. Nie można się ich zrzec. Władza ich nie nadaje ani nie może ich odebrać.

Dzień Praw Człowieka to święto obchodzone corocznie 10 grudnia, a ustanowione przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w rocznicę podpisania Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka w 1948 roku.

Prawa jednostki po raz pierwszy potwierdzono w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela z 1789 r. oraz w konstytucji Stanów Zjednoczonych. Później, potwierdzenie praw i gwarancji ich realizowania pojawiło się w konstytucjach i ustawach zwykłych innych państw.

Dzień ten poświęcony jest obrońcom praw człowieka walczącym o poszanowanie praw człowieka. Historia pokazuje, jak wiele osób z różnych kontynentów i kultur wkładało wysiłek w działania zapewniające przestrzeganie praw i wolności człowieka. Wiele z tych osób doznało prześladowań, skazywanych było na długoletnie wyroki więzienia lub nawet karę śmierci.

Obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka są okazją do uczczenia ich odwagi i osiągnięć, ale także zwrócenia uwagi na zagadnienia współczesnego świata.

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw, a każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby .

Nie można odwracać się od tragedii jaką był Holokaust. Musi ona pozostać na zawsze w ludzkiej pamięci. Jedynie poprzez pamięć możemy godnie oddać hołd ofiarom. Miliony niewinnych Żydów i przedstawicieli innych mniejszości zamordowano w najbardziej barbarzyński sposób. Nigdy nie wolno nam zapomnieć o tych mężczyznach, kobietach i dzieciach, ani o ich męczeńskiej śmierci.

Działalności ONZ przyświeca zwalczanie nietolerancji, ksenofobii oraz wszelkich form dyskryminacji w tym dyskryminacji rasowej. Uchodźcy, migranci i ich rodziny, kobiety, dzieci, osoby niepełnosprawne, ludność autochtoniczna, chorzy na HIV/AIDS, mniejszości narodowe, religijne i wyznaniowe - należą do tych, których prawa i interesy wymagają szczególnej ochrony.

Prawa człowieka

Prawa człowieka opisują pozycję osoby w społeczeństwie i wobec władzy - określają jej uprawnienia w stosunku do innych osób i władzy.

Koncepcja praw opiera się na następujących założeniach: każdy posiada sferę wolności, której nie może naruszyć żadna władza, każdy może domagać się od państwa ochrony swoich praw.

Prawa człowieka mogą być ograniczane, ale tylko w ściśle określonych sytuacjach, definiowanych w konstytucjach i umowach międzynarodowych dotyczących praw człowieka (potrzeba ochrony określonych wartości, ochrony bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego).

W XX wieku przyjęto zasadę, że respektowanie praw człowieka nie jest wewnętrzną sprawą państw. Wyrazem tego stały się przyjmowane przez społeczność międzynarodową umowy dotyczące praw człowieka.

Prawa obywatelskie i polityczne wywodzone są z szeroko pojętej wolności, której państwa nie mogą ograniczać („im mniej państwa, tym lepiej”). Prawa obywatelskie lub polityczne to, między innymi:

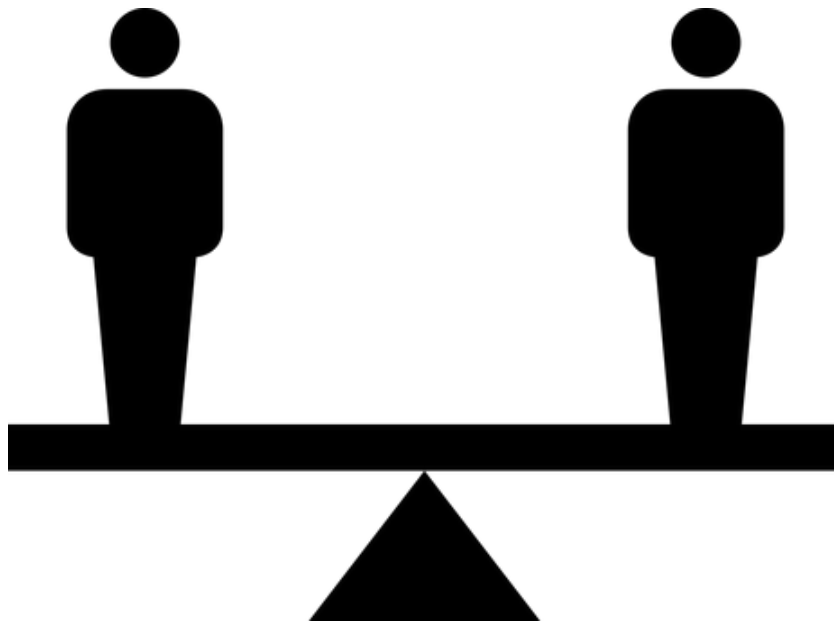
- prawo do życia,
- wolność i bezpieczeństwo osobiste,
- zakaz tortur,
- wolność sumienia i wyznania,
- wolność słowa,
- prawo do sądu,
- prawo do obywatelstwa,
- prawo do prywatności,
- prawo do wolnych wyborów,
- wolność zgromadzeń i stowarzyszeń.

Prawa te określa się czasem jako „negatywne”, jednak realizacja niektórych z nich wymaga od państwa podjęcia działań, na przykład stworzenia systemu wymiaru sprawiedliwości albo zorganizowania wyborów.

Prawa społeczne wywodzone są z innej wartości - równości. Ich gwarantowanie wymaga od państwa podjęcia działań - dlatego określa się je jako „pozytywne”. Prawa te stanowią, w większości, wytyczne działania państwa.

Spoleczne prawa człowieka:

- prawa pracownicze obejmujące zakaz pracy przymusowej, zakaz dyskryminacji w zatrudnieniu, prawo do godziwych warunków pracy, godziwego wynagrodzenia oraz równego wynagrodzenia za pracę równej wartości, prawo do organizowania się, do strajku,
- prawo do ochrony socjalnej oraz prawo do ochrony zdrowia oznaczające prawo do zabezpieczenia społecznego na wypadek choroby, starości, niezdolności do pracy, bezrobocia oraz prawo do pomocy społecznej,
- prawa rodziny obejmujące prawo rodziny i poszczególnych jej członków do ochrony prawnej, społecznej i gospodarczej, prawo do ochrony macierzyństwa, prawo dzieci do ochrony przed wszelkimi formami eksploatacji,
- prawo do edukacji to prawo do bezpłatnej nauki na szczeblu podstawowym, dostęp do szkolnictwa wyższego oraz do wsparcia w celu ułatwienia dostępu do edukacji,
- prawa w dziedzinie kultury obejmujące prawo udziału w życiu kulturalnym i korzystania z postępu naukowego, ochronę praw autorskich.

*„Żaden człowiek nie jest dostatecznie dobry,
żeby rządzić drugim człowiekiem bez jego zgody”.*

Abraham Lincoln, Prezydent USA

Katarzyna Ziętara